

Nr 157.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående disposition av lappscolbordet i Gällivare; given Stockholms slott den 21 februari 1930.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts,
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Cl. Lindskog.

Utdrag av protokollet över ecklesiastikärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 21 februari 1930.

Närvarande:

Statsministern LINDMAN, ministern för utrikes ärendena TRYGGER, statsråden LÜBECK, BESKOW, BORELL, VON STEYERN, MALMBERG, LINDSKOG, BISSMARK, JOHANSSON, DAHL.

Departementschefen, statsrådet Lindskog anför härefter:

I proposition till 1913 års riksdag (nr 97) framlade Kungl. Maj:t för riksdagen riktlinjerna för en omorganisation av det lapska skolväsendet, grundande sig på en av biskopen i Luleå stift O. Bergqvist verkställd utredning. Enligt denna skulle de dåvarande lappfolkskolorna, vilka voro anordnade med helårsundervisning, indragas i den mån lärartjänsterna vid desamma bleve lediga, och ersättas av nya lappfolkskolor (nomadskolor) med kortare undervisningstid. Den till lappfolkskolorna i Arjeplog, Gällivare och Jukkasjärvi hörande boställsjorden borde, då skolorna indroges,

försäljas och de därför influtna medlen disponeras för den nya skolordningens genomförande. Vederbörande departementschef framhöll (s. 66 i propositionen), att något beslut om försäljning av ovannämnda lappscolbord icke syntes böra fattas, innan fullständig utredning föreläge om ifrågavarande hemmans värde m. m. Det borde därför uppdragas åt vederbörande myndigheter att föranstalta om sådan utredning, på grund varav framställning till riksdagen i ämnet sedermera syntes böra göras.

Riksdagen lämnade det sålunda framlagda förslaget utan erinran.

Genom beslut den 15 december 1916 föreskrev Kungl. Maj:t, att lappscolbordet i Gällivare skulle å tid, som av länsstyrelsen i Luleå bestämdes, värderas av de personer, vilka i enlighet med bestämmelsen i punkt 6 av kungörelsen den 4 juni 1908 angående förändrade grunder för förvaltningen av kronans jordbruksdomäner hade att verkställa värdering av kronan tillhörig, till utarrendering ifrågasatt jordbruksegendom inom Norrbottens län, varjämte närmare föreskrifter meddelades rörande sättet för värderingen m. m.

Tillika förordnade Kungl. Maj:t, att en av kronojägaren P. O. Andersson gjord ansökning om rätt att för en köpeskilling av omkring 300 kronor förvärva ett av honom under nyttjanderätt innehaft område om 1,130 kvadratmeter av lappscolbordet skulle överlämnas till länsstyrelsen i Luleå för att tagas i övervägande vid uppgörande av omförmälda förslag angående lappscolbordets i Gällivare framtida disposition.

Sedan Gällivare kommun hos Kungl. Maj:t anhållit, att för utvidgning av sjukstugutomten i Gällivare få från lappscolbordet därstädes till det pris, Kungl. Maj:t kunde finna skäligt bestämma, inköpa ett område om 2,889,18 kvadratmeter, förordnade Kungl. Maj:t den 26 januari 1917, att ifrågavarande ansökning skulle överlämnas till länsstyrelsen i Luleå för att tagas i övervägande vid uppgörande av omförmälda genom beslut den 15 december 1916 infortrade förslag angående lappscolbordets i Gällivare framtida disposition.

Med anledning av det länsstyrelsen sålunda lämnade uppdraget överlämnade länsstyrelsen — sedan länsstyrelsen låtit på föreskrivet sätt verkställa värdering av lappscolbordet samt förslag till dess disposition — med skrivelse den 31 december 1923 protokoll över förrättningen samt beskrivning och förslag till uppdelning av scolbordet med tillhörande karta ävensom övriga till ärendet hörande handlingar.

Samtidigt överlämnade länsstyrelsen *dels* en till länsstyrelsen av barnmorskan Anna Häggqvist ingiven ansökan att få inköpa ett tomtområde från lappscolbordet, vilket hon redan år 1888, innan lappscolbordets område utbrutits från kyrkoherdebostället, fått på arrende till sig upplåtet och vara hon uppfört en byggnad, *dels ock* en till värderingsmännen inlämnad, till Kungl. Maj:t ställd ansökning från folkskolläraren V. Engelmark att med äganderätt förvärva ett tomtområde om 2,010 kvadratmeter av lapp-

skolbordet, vilket område enligt kammarkollegiets utslag den 31 januari 1893 på 50 års arrende upplåtits till hans fader, sedermera avlidne läraren vid lappfolkskolan O. D. Engelmark.

För egen del anförde länsstyrelsen huvudsakligen följande:

Lappscolbordet, som enligt länsstyrelsens avvitringsutslag för Gällivare socken den 31 oktober 1887 skattlagts såsom Gällivare nr 24 om $\frac{9}{32}$ mantal krono, har vid laga skifte med Gällivare by tilldelats alla ägor i 3 skiften jämte ett större antal ströängar på kronopark. Dess areal och beskaffenheten av å desamma uppförda byggnader framgår vidare av värderingsmännens protokoll och beskrivning. Fastigheten är för år 1923 åsatt ett taxeringsvärde av 30,300 kronor, därav jordbruksvärde 19,000 kronor och skogsvärde 11,300 kronor.

Vad beträffar kronojägaren P. O. Anderssons ansökan att av lappscolbordets mark få åt sig upplåtet ett tomtområde om 1,130 kvadratmeter, så hava värderingsmännen meddelat, att det boningshus Andersson å denna tomt uppfört numera nedbrunnit och att å densamma kvarstå endast ett par smärre skjul, ett hemlighus och en lekstuga. Då därjämte detta område ingår i den mark, som Gällivare kommun anhållit att få till sig upplåten i och för utvidgning av epidemisjukhusets (sjukstugans) tomt, och länsstyrelsen anser, att kommunen under föreliggande omständigheter bör ha företrädesrätt framför Andersson, får länsstyrelsen hemställa, att Anderssons ansökan ej måtte föranleda annan åtgärd, än att han tillerkännes en av värderingsmännen föreslagen odlingsersättning av 40 kronor att utgå av inflytande köpeskillingar för tomter från skolbordet, samt att Gällivare kommun berättigas att av skolbordet få inlösa det av värderingsmännen föreslagna tomtområde om 28 ar 90 kvadratmeter, å kartan betecknat med litt. d.

Med anledning av de utav barnmorskan Anna Häggqvist och folkskol-läraren V. Engelmark i ärendet gjorda framställningar får länsstyrelsen tilllika föreslå, att av skolbordets område måtte till dem eller deras rättsinnehavare försäljas de begärda tomtområdena, å överlantmätaren Brändströms karta betecknade med litt. b och c och innehållande i vidd respektive 7 ar och 23 ar 80 kvadratmeter.

Rörande köpeskillingarna för dessa tre till upplåtelse åt Gällivare kommun, Anna Häggqvist och V. Engelmark föreslagna tomter hava värderingsmännen föreslagit ett pris av 50 öre per kvadratmeter för de två förstnämnda och 35 öre per kvadratmeter för den sistnämnda. Med hänsyn därtill att så lång tid förflutit från det värderingen skedde och då tomtvärdena i Gällivare sedan dess möjligen kunna hava stigit, torde kunna sättas i fråga, om ej ny värdering lämpligen borde ske.

I fråga om disposition av lappscolbordets återstående område hava värderingsmännen föreslagit, att största delen av skogsskiftet samt en hel del hemmanet tillhöriga ströängar skola för kronans räkning bibehållas samt att återstoden av hemmanet, fördelad i tre olika lotter,¹⁾ försäljes till enskilda.

Detta värderingsmännens förslag finner länsstyrelsen för sin del tilltalande. Skolbordets skogsskifte ligger ur förvaltningssynpunkt lämpligt till för att ställas under skogsstatens omedelbara vård, i det att det gränsar i söder till Dundrets kronopark och i norr till Gällivare kyrkoherdeboställe. Den obetydliga del av skogsskiftet, som föreslagits skola tilläggas en av de till upplåtelse åt enskilda föreslagna lotterna, består till stor del av ängs- och

¹⁾ Dessa lotter betecknas i värderingsmännens förslag såsom Y a, Y b och Y c.

odlingsmark och är avsedd att fylla dess behov av sådan mark och av erforderlig husbehovsskog. De ströängar, som föreslagits skola för kronans räkning bibehållas, ligga så avlägset till eller giva så dålig avkastning, att det ej ansetts lämpligt att tillägga dem någon av nämnda ägototter.

De till upplåtelse åt enskilda föreslagna ägototterna hava vardera tilldelats så mycket ängs- och odlingsmark, att de beräknats kunna föda minst tre kor vardera, varjämte de även tilldelats viss skogsmark, dock ej till så stor areal, att behovet av husbehovsvirke kan anses bliva fyllt. Då emellertid enligt vad överlantmätaren framhållit det felande husbehovsvirket lätteligen torde kunna för lämpligt pris erhållas från kringliggande kronomark, synes vid denna omständighet ej böra fästas för stort avseende. Ägototterna Ya och Yc hava enligt förslaget tilldelats vissa ströängar. Det kan visserligen synas, som om en sådan anordning ej skulle överensstämma med de principer för statens lagstiftning på området, som kommit till uttryck i lagen om ströängars indragande till kronan den 22 juni 1921. Men då dessa de enskilda ägototterna tilldelade ströängar, enligt vad överlantmätaren meddelat, äro av sådant värde, att de enligt nämnda lag icke torde kunna komma i fråga att indragas, och alla övriga mindre betydande och på spridda håll belägna ströängar enligt förslaget tillagts det område, som skall för kronans räkning bibehållas, anser länsstyrelsen något hinder ej böra möta mot denna anordning.

På grund av vad sålunda anförts får länsstyrelsen i enlighet med värderingsmännens förslag hemställa, att sedan för upplåtelse åt enskilda avsedda tre tomter undantagits, återstående del av lappskolbordet disponeras på det sätt, att för kronans räkning bibehålles det å kartan med litt. Kr betecknade område, utgörande av skogsskiftet en areal av 6.3050 hektar inrösningsjord, 706.4750 hektar avrösningsjord och 1.32 hektar impediment samt vissa uppräknade ströängar med en areal av 205.1870 hektar inrösningsjord och 1.75 hektar avrösningsjord, samt att återstoden försäljes till enskilda, fördelad i tre lotter, litt. Ya, Yb och Yc, med det läge och den områdestilldelning, som närmare anges i vid utredningen fogade karta och beskrivning, varvid till ägototten Ya lägges samtliga hemmanets åbyggnader.

Angående sättet för denna försäljning anser länsstyrelsen lämpligast, att densamma sker å offentlig auktion samt att länsstyrelsen bemyndigas att antaga de därvid avgivna högsta anbuden, om desamma uppgå minst till belopp, vartill värderingsmännen uppskattat de olika ägototterna, eller för Ya med åbyggnader till 6,410 kronor, för Yb 2,500 kronor och för Yc 2,500 kronor.

Innan jag övergår till redogörelsen för den fortsatta handläggningen av här förevarande ärende, torde jag få anmäla två direkt till Kungl. Maj:t inkomna framställningar, vilka båda avse friköp av vissa delar av lappskolbordet i Gällivare.

Hos Kungl. Maj:t har sålunda arrendatorn F. O. Johansson Aili anhållit att, för vinnande av bättre utkomstmöjligheter för sig och sin ansenliga familj, för lämpligt pris få tillhandla sig tredjedelen av lappskolmästarbostället i Gällivare kyrkoby.

Över denna ansökning hava yttranden avgivits av vederbörande myndigheter.

Samtliga i ärendet hörda myndigheter hava avstyrkt ansöknigen eller föreslagit, att densamma icke borde till någon Kungl. Maj:ts åtgärd föränleda.

Hos Kungl. Maj:t har vidare f. d. gruvarbetaren K. Johansson Väliivaara — med förmålan att han vore fader till sju söner, vilka alla fullgjort sin värnplikt samt att det ständiga inkallandet av dessa söner till värnplikts-tjänstgöring försakat honom kännbara ekonomiska bekymmer — anhållit om ekonomisk erkänsla härför i någon form. Sökanden har därvid anhållit, att honom måtte tillerkännas ägande- och besittningsrätt å lappskolbordet i Gällivare kyrkoby, varigenom han skulle bliva i tillfälle att utnyttja sina hemmavarande söners arbetskraft på ett för dem och jordbruket fördelaktigt sätt.

I detta sammanhang torde jag vidare få erinra om följande: I sin utredning den 31 december 1923 hemställde länsstyrelsen i Luleå — med anledning därav att järnvägsstyrelsen i skrivelse den 27 oktober 1920 anhållit om överlåtelse till statens järnvägar av, jämte annat, visst område av lappskolbordet i Gällivare för utvidgning av Gällivare bangård — att det begärda området, utgörande enligt en av lantmätaren Sven E. Lindner år 1920 upprättad karta en areal av 3 ar 22 kvadratmeter, måtte till statens järnvägar upplåtas mot ersättning, som skulle bestämmas på närmare angivet sätt.

Genom beslut den 25 april 1924 medgav Kungl. Maj:t, att nämnda område finge till statens järnvägar avstås mot ersättning, som skulle utgå efter vad i lagen om expropriation den 12 maj 1917 vore föreskrivet och till beloppet bestämmas av tre gode män, av vilka länsstyrelsen och domkapitlet, å ena, samt järnvägsstyrelsen, å andra sidan, var för sig skulle utse en och domaren i orten den tredje. Beträffande användningen av de inflytande ersättningsmedlen, vilka skulle överlämnas till domkapitlet i Luleå för att genom betryggande placering göras räntebärande, skulle kammarkollegiet äga att på därom av domkapitlet efter vederbörandes hörande gjord framställning förordna.

Härefter anhåller jag så att få övergå till en redogörelse för de yttranden, som avgivits över länsstyrelsens i Luleå meraberörda utredning av den 31 december 1923, ävensom för de åtgärder i övrigt, som i ärendet vidtagits.

Skolrådet i Gällivare skoldistrikt uttalade sig med 6 röster mot 3 för att samtliga utskiften måtte återfalla till kronan samt att kvarvarande gårds-skiftet måtte upplåtas till Gällivare församling till tomter för ifrågasatt framtida skolinternat, församlingshus m. m. Minoriteten ansåg, att skolrådet borde tillstyrka länsstyrelsens förslag, dock med det tillägg, att de tre föreslagna hemmanen skulle tilldelas ökad skogsmark i den omfattning, att hemmanen ägde tillgång till oundgängligen nödvändig husbehovsskog, eller med ungefärligen en tredjedel av skogsskiftet, sammanlagt för alla hemmansdelarna.

Domkapitlet i Luleå anförde i utlåtande den 1 september 1926, att domkapitlet biträdde det av länsstyrelsen i ärendet framställda förslag samt före-

slog, att inflytande köpeskillingar för till försäljning ifrågasatta delar av lappskolbordet måtte tillgodoföras anslaget till lappmarks ecklesiastikverk, folkbildningsändamål.

Domänstyrelsen anförde i utlåtande den 29 september 1926, att emot länsstyrelsens den 31 december 1923 i ärendet avgivna förslag intet syntes vara att erinra. De av vissa enskilda sedermera ingivna ansökningarna avseende förvärv av eller erhållande av besittningsrätt till vissa delar av egendomen ifråga syntes icke motivera någon ändring i länsstyrelsens förslag, varför domänstyrelsen tillstyrkte detsamma.

I utlåtande den 30 november 1926 anförde *kammarkollegiet* följande:

Genom beslut den 25 april 1924 har Kungl. Maj:t medgivit, att för utvidgning av Gällivare bangård finge från ifrågavarande lappskolbord till järnvägsstyrelsen avstås två angivna områden om tillhopa 0.0322 hektar mot på visst sätt bestämd ersättning.

Sedan sistnämnda ersättningsbelopp vid vederbörlig förrättning fastställts till 96 kronor 60 öre, har kollegiet genom beslut den 3 februari 1926 förordnat, att beloppet jämte därå upplupen ränta skulle tillgodoföras det under riksstatens åttonde huvudtitel uppförda förslagsanslaget till lappmarks ecklesiastikverk, folkbildningsändamål.

Beträffande själva saken biträder kollegium för sin del länsstyrelsens i ärendet gjorda hemställan med det tillägg, att värderingskostnaderna skola gäldas av köparna efter fördelning, som av länsstyrelsen närmare bestämmes.

Huru inflytande köpeskillingar skola disponeras, därom torde Kungl. Maj:t förklara Sig vilja framdeles fatta beslut på anmälan av länsstyrelsen.

Nomadskolininspektören instämde i yttrande den 10 juni 1927 till en början i länsstyrelsens förslag om ny värdering av den till försäljning ifrågasatta tomtmarken, under framhållande av att det förflutit tio år sedan den första värderingen utfördes.

Härefter anför *nomadskolininspektören* bland annat:

Beträffande lappskolbordets övriga mark framför länsstyrelsen icke något förslag om ny värdering såsom skett beträffande de förut omnämnda tomtområdena. För egen del anser jag mig emellertid böra hemställa, att ny värdering sker jämväl av här avsedda ägor, och att de därvid framkomna värdena antagas såsom minimivärden vid den föreslagna offentliga auktionen. Visserligen gäller det i detta fall icke tomtmark i egentlig mening, för vars värdestegring sannolikheten måhända är särskilt stor, men den starka ökningen i taxeringsvärdet för lappskolbordet från år 1917 till år 1923 respektive år 1927 ger en tydlig fingervisning om, att 1917 års värden även härvidlag sannolikt äro för låga. Taxeringsvärdet utgjorde sålunda år 1917 jämlikt värderingsmännens protokoll 20,000 kronor och utgör nu enligt inhämtade upplysningar detsamma som av länsstyrelsen uppgives för år 1923 eller 30,300 kronor. I övrigt har jag mot förslaget i denna del intet att invända.

Den återstående delen av lappskolbordets område, det vill säga största delen av skogsskiftet samt största delen av de ströangar, som tillhöra hemmanet, föreslår länsstyrelsen skola för kronans räkning bibehållas. Marken ifråga utgör den största och värdefullaste av de lotter, i vilka hemmanet uppdelats. Länsstyrelsen ingår icke närmare på frågan, huru ifrågavarande

transaktion skall äga rum, och nämner intet rörande värderingen av området. Undertecknad anser sig därför här böra understryka angelägenheten av, att detta område i ekonomiskt hänseende behandlas efter samma grunder som de delar, vilka skola försäljas till enskilda, och att alltså nomadskolväsendet gottskrives det nuvarande värdet av marken. Även denna del av bostället borde sålunda enligt min mening göras till föremål för ny värdering.

Länsstyrelsen ingår icke på frågan om disponerandet av de medel, som kunna förväntas inflyta genom realiserandet av lappscolbordet. Domkapitlet i Luleå föreslår emellertid, att inflytande köpeskillingar för till försäljning ifrågasatta delar av lappscolbordet skola tillgodoföras anslaget till lappmarks ecklesiastikverk, folkbildningsändamål, medan kammarkollegiet föreslår, att Kungl. Maj:t ville förklara Sig vilja framdeles fatta beslut därom på anmälan av länsstyrelsen.

Av vad i propositionen till 1913 års riksdag anförts torde otvetydigt framgå, att biskop Bergqvist vid avfattandet av sitt till grund för sagda proposition liggande förslag hyste åsikten, att de tre lappscolborden i Gällivare, Arjeplog och Jukkasjärvi, trots lappfolkskolornas upphörande, även i framtiden borde komma nomadundervisningen till godo, nämligen på så sätt, att deras kapitalvärde användes för den nya skolordningens genomförande. Det torde jämväl med fog kunna påstås, att Kungl. Maj:t och riksdagen icke ställt sig avvisande gent emot ett dylikt betraktelsesätt. Synnerligen starka skäl synas därför föreligga för en sådan disposition av de influtna köpeskillingarna, som av domkapitlet i Luleå föreslås, nämligen att de tillgodoföras anslaget till lappmarks ecklesiastikverk, folkbildningsändamål.

Domkapitlet nämner i sitt förslag om dispositionen av inflytande medel endast »köpeskillingar för till försäljning ifrågasatta delar av lappscolbordet». I likhet med länsstyrelsen förbigår domkapitlet frågan om likviderandet av de delar av lappscolbordet, vilka föreslagits skola bibehållas för kronans räkning. Uppenbart är emellertid, att det av biskop Bergqvist avsedda syftet med försäljningen av lappscolborden mycket lätt kan till väsentlig del äventyras, i händelse det icke klart fastslås, att köpeskillingen skall erläggas också för de områden av lappscolborden, som bibehållas för kronans räkning, samt att denna köpeskillning skall tillgodoföras lappmarks ecklesiastikverk, folkbildningsändamål. Uppehålles icke denna princip, och bibehåller kronan, såsom sannolikt i regel kommer att inträffa, en större del av lappscolbordens område för sin räkning, kommer nomadskolväsendet endast att få tillgodonjuta en bråkdel av scolbordens värde.

Skolöverstyrelsen anförde i utlåtande den 20 september 1927 bland annat:

Den byskola, som trätt i stället för fasta nomadskolan i Gällivare, är för närvarande förlagd till Killinge by, belägen omkring 60 kilometer från lappscolbordet. Då byskolan på grund härav ej kan direkt tillgodogöra sig vare sig scolbordets byggnader eller avkastning in natura, synes det överstyrelsen ur denna synpunkt ej finnas hinder emot lappscolbordets disponerande på annat sätt.

Länsstyrelsens förslag om försäljning av tre närmare angivna områden till Gällivare kommun, barnmorskan Anna Häggqvist och folkskolläraren V. Engelmark får överstyrelsen tillstyrka. Likaledes har överstyrelsen ej något att erinra däremot, att skogsskiftet och flertalet ströängar hembjudas skogsstaten för inköp samt att de av den fasta nomadskolan förut nyttjade

byggnaderna jämte tillhörande tomt hänföras till en av de tre lotter, i vilka den återstående jorden föreslagits skola uppdelas för försäljning till enskilda. Däremot är överstyrelsen tveksam, om det kan vara förenligt med statsverkets och här närmast nomadskolväsendets intresse, att till dessa skiften hänföra den del av lappskolbordets jord, som på grund av sin belägenhet norr om Vassaraälven och nära intill Gällivare kyrkostads municipalsamhälles område redan nu synes äga större värde vid försäljning för bebyggande än om den försäljes gemensamt med den övriga till styckning för småbruk föreslagna jorden. Överstyrelsen anser sig ur denna synpunkt böra ifrågasätta, att nämnda, ej bebyggda del av boställsjorden tills vidare utarrenderas för att sedermera vid lämplig tidpunkt försäljas till bebyggande.

Då tio år nu förflutit, sedan värdering av skolbordet ägde rum, samt skolbordets taxeringsvärde, så vitt av handlingarna framgår, under denna tid ökats med något mer än 30 procent, synes det överstyrelsen lämpligt, att i enlighet med vad av nomadskolinpektören påyrkats, ny värdering sker av skolbordet i dess helhet och ej endast av de områden, som ansetts böra försäljas till Gällivare kommun samt Anna Häggqvist och Engelmark.

Vad därefter angår användningen av vid försäljning eller överlåtelse till skogsstaten inflytande medel m. m. vid lappskolbordet i Gällivare, får överstyrelsen hemställa, att desamma måtte få avsättas till en fond, förslagsvis benämnd nomadskolornas byggnadsfond, att tagas i anspråk för anskaffande av byggnader för byskolor samt till ändringar och reparationer å dessa byggnader.

Beträffande slutligen ansökningarna från F. O. Johansson Aili och K. J:son Wäliwaara att få inköpa, respektive tillerkännas ägande- och besittningsrätt till ifrågavarande lappfolkskolbord, finner överstyrelsen desamma ej böra föranleda någon Kungl. Maj:ts vidare åtgärd.

Härefter avgav *statskontoret* den 22 februari 1928 utlåtande i ärendet och anförde därvid bland annat följande:

Vidkommande sättet för avyttring av lappskolbordet har statskontoret för sin del icke annat att erinra mot länsstyrelsens förslag än att domänstyrelsen i likhet med järnvägsstyrelsen synes böra efter verkställd uppskattningserlägga ersättning för det område, verket skulle övertaga.

I likhet med skolöverstyrelsen anser statskontoret, att ny värdering bör ske av skolbordet i dess helhet. Statskontoret kan dock icke finna det lämpligt att, på sätt kammarkollegiet ifrågasatt, värderingskostnaderna skulle gäldas av köparna efter fördelning som av länsstyrelsen skulle bestämmas. Härigenom skulle försäljningen endast bliva mera invecklad och någon vinst torde knappast uppstå, då köparna vid avgivande av anbud givetvis komma att räkna med ifrågavarande kostnader.

I fråga om sättet för användningen av inflytande försäljningsmedel anser statskontoret, att dessa medel böra tillgodoföras förslagsanslaget till lappmarks ecklesiastikverk, folkbildningsändamål.

Länsstyrelsen i Luleå torde kunna bemyndigas att å förslagsanslaget till lappmarks ecklesiastikverk avföra de kostnader, som föranletts eller föranledas av den ifrågasatta försäljningen av lappskolbordet.

Slutligen anförde *domänstyrelsen* i utlåtande den 7 mars 1928 följande:

Domänstyrelsen, som finner vad statskontoret anført därom, att domän-

fonden bör utgiva ersättning för det område, som föreslås att överlämnas till domänverket, riktigt, får hemställa, att Kungl. Maj:t måtte, sedan beslut fattats därom, att området i fråga skall till domänverket överlämnas, anbefalla styrelsen att låta värdera området och därefter anmäla ärendet för Kungl. Maj:t.

Genom beslut den 24 maj 1928 föreskrev Kungl. Maj:t, att lappscolbordet i Gällivare tillhörande mark och byggnader, med iakttagande av den vid år 1917 verkställd värdering förslagsvis gjorda uppdelningen av marken, skulle ånyo under sommaren 1928 å tid, som av länsstyrelsen närmare bestämdes, värderas i enahanda ordning, som bestämts i oförmälda beslut den 15 december 1916, att jämväl den i länsstyrelsens skrivelse den 31 december 1923 ifrågasatta odlingsersättningen till kronojägaren P. O. Andersson skulle göras till föremål för ny uppskattning genom vederbörande värderingsmän, samt att länsstyrelsen skulle före den 1 september 1928 till Kungl. Maj:t inkomma med protokoll över den nya värderingsförrättningen ävensom det förnyade yttrande i ämnet av länsstyrelsen, vartill omständigheterna kunde föranleda.

Till åtlydnad av vad sålunda föreskrivits uppdrog länsstyrelsen åt de personer, vilka i enlighet med bestämmelserna i punkt 6 av kungörelsen den 4 juni 1908 angående förändrade grunder för förvaltningen av kronans jordbruksdomäner hava att verkställa värdering av Kungl. Maj:t och kronan tillhörig, till utarrendering ifrågasatt jordbruksegendom inom länet, att verkställa den anbefallda värderingen, vilket uppdrag av dem fullgjordes den 21 juni 1928.

Vid den sålunda företagna värderingen kommo förrättningsmännen, av vilka en deltagit i den förra värderingen, till i stort sett samma slutliga värde på fastigheten, som åsatts densamma vid värderingen år 1917. Dock är härvid att märka, att värdet av inägojorden sänkts med sammanlagt 3.000 kronor, under det att skogsmarkens värde höjts med 3,500 kronor; värdet av åbyggnaderna har sänkts med 410 kronor.

Med överlämnande av till ärendet hörande handlingar, däribland utdrag av protokoll, fört vid sammanträde med Gällivare municipalfullmäktige den 29 augusti 1929, har länsstyrelsen i utlåtande den 2 oktober 1928 anfört bland annat följande:

Förrättningsmännen föreslå sådan ändring i det år 1917 uppgjorda förslaget till framtida disposition av lappscolbordet, att av skolbordets gårdsskifte den del, som avsetts att tilläggas ägolotten Ya försäljes till Gällivare församling, och att av samma gårdsskifte de delar, som skulle ingå i ägolotterna Yb och Yc, försäljas till Gällivare municipalsamhälle. Länsstyrelsen har av Gällivare municipalfullmäktige inhämtat, att samhället är böjt för att inköpa det föreslagna området för ett pris av 3,000 kronor. Tiden har icke medgivit att i detta hänseende inhämta yttrande från Gällivare församling, men har länsstyrelsen under hand förspott, att en önskan från församlingen föreligger att förvärva det av förrättningsmännen föreslagna området, ehuru

någon uppgift om det pris, som församlingen vore villig att erlægga härför, icke kunnat erhållas för närvarande. Efter det pris, som bjudits för lotterna Yb och Yc av gårdsskiftet, torde man dock för lotten Ya av samma skifte kunna påräkna omkring 1,200 kronor.

Återstående i förslaget av år 1917 med litt. Ya, Yb och Yc betecknade delar av skolbordet föreslå förrättningsmännen böra försäljas å offentlig auktion i ett utbud, enär dessa lotter var för sig, även om deras respektive andelar av gårdsskiftet tillades dem, icke skulle kunna giva besuttenhet åt sina innehavare. Denna förrättningsmännens uppfattning om lotternas möjligheter i jordbrukshänseende bestyrkes av vad vederbörande revirförvaltare i yttrande av den 30 september 1917 uttalat, därvid han på anförda skäl föreslår, att skolbordets för jordbruk tjänliga mark upplåtes på en hand.

Sedan länsstyrelsen den 31 december 1923 avgav sitt förslag till framtida disposition av lappskolbordet, hava förhållandena i viss mån utvecklats sig därhän, att det kan anses påkallat, att en jämkning i detta förslag sker. Den ökning i byggnadsverksamheten, som de senaste åren haft att uppvisa jämväl i Gällivare municipalsamhälle, har åstadkommit en väsentlig stegring i efterfrågan på byggnadstomter, och då skolbordets gårdsskifte, ehuru beläget utom stadsplanen för samhället, erbjuder goda sådana, torde det kunna förväntas, att man för detta skifte kan erhålla en köpeskillning, som väsentligt överstiger det värde, varmed detta ingår i dem, som åsatts de lotter, vari odlingsmarken enligt förslaget uppdelats. Härpå tyder också den av Gällivare municipalsamhälle bjudna köpeskillningen för de delar av gårdsskiftet, som ingå i lotterna Yb och Yc.

Jämlikt föreskrift den 24 maj 1928 skulle den åt kronojägaren P. O. Andersson ifrågasatta odlingsersättningen göras till föremål för förnyad uppskattning, och hava förrättningsmännen i detta avseende föreslagit samma ersättning, som 1917 års värderingsmän, eller 40 kronor, med vilket belopp Andersson förklarar sig åtnöjas.

Under hänvisning till förrättningsmännens förslag av den 21 juni 1928 ävensom vad länsstyrelsen härövan anført får länsstyrelsen alltså göra den jämkning i sitt förslag av den 31 december 1923, att skolbordets gårdsskifte på sätt ovan angivits försäljes till Gällivare municipalsamhälle och Gällivare församling; dock att skolbordets åbyggnader icke skola ingå i denna försäljning, utan böra dessa avyttras för sig med skyldighet för blivande köpare att bortföra desamma, samt att skolbordets odlingsmark i övrigt försäljes på offentlig auktion i ett utbud. Skolbordets skogsmark bör, på sätt tidigare föreslagits, hembjudas åt domänstyrelsen mot den ersättning, som av uppskattningsmännen föreslagits.

Gällivare församling beslöt å kyrkostämman den 28 oktober 1928, i enlighet med vad skolrådet därom hemställt,

dels att förorda bifall till länsstyrelsens förslag av den 2 oktober 1928,

dels att, därest ett erbjudande därom gjordes, förbinda sig att med anlåtande av tillgängliga medel för församlingens räkning inköpa ägolotten Ya, gårdstomten mellan Vasara älv och järnvägen, till förslaget pris av 1,200 kronor, och

dels att i sådant fall lämna församlingens kyrkoråd i uppdrag att vidtaga samtliga för köpets avslutande och lagfarande erforderliga åtgärder

och sedermera utöva tillsyn över och på lämpligaste sätt förvalta det inköpta området.

Härefter har *vice pastor i Gällivare församling*, komministern J. Grapenson, i yttrande den 8 november 1928 anfört bland annat:

Lappskolans inägojord ligger centralt till inom Gällivare kyrkoby och å omse sidor om järnvägen till Boden.

Till förebyggande av s. k. kåkstadsbildning å området synes det lyckligt, att ifrågavarande mark i framtiden disponeras på sätt i länsstyrelsens reviderade förslag den 2 oktober 1928 angives. Pastorsämbetet finner tanken att bibehålla den gamla historiska gårdstomten i församlingens ägo synnerligen lämplig och tilltalande. Då förslaget numera dessutom omfattar, att den övriga odlingsmarken försäljes i ett utbud, varigenom ytterligare ett självständigt jordbruk med i det närmaste tillräcklig husbehovsskog skulle bevaras för orten, anser sig pastorsämbetet kunna förorda, att även denna tanke av vederbörande godtages.

Beträffande lappskolans åbyggnader må framhållas, att manbyggnaden är ett i någon mån historiskt hus å orten. Det betraktas också med en viss pietet av församlingens äldre befolkning och särskilt av de lappar, som där en gång fått sin undervisning. Synnerligen önskligt skulle det därför vara, att huset bevarades å dess gamla, historiska plats. Att församlingen även i detta fall skulle påtaga sig några utgifter, är emellertid föga troligt.

Gällivare kyrkliga missionsförening har sedan år 1913 samlat in medel för byggande av ett församlingshus i kyrkbyn. Lappskolbyggnaden torde efter verkställd reparation och ombyggnad kunna anses tillräcklig för ändamålet. Godtages kyrkostämmans beslut angående gårdstomten, torde inga svårigheter från tomtägarens sida komma att resas mot husets bibehållande i dess nya egenskap å den gamla platsen. Kyrkliga missionsföreningens för ändamålet banksatta medel uppgå för närvarande till i runt tal 5,000 kronor, ett belopp, som visserligen synes väl räcka till för inköp av skolhuset, men blir däremot otillräckligt jämväl för den efterföljande reparationen, vilken sålunda komme att överstiga föreningens nuvarande ekonomiska bärkraft.

Pastorsämbetet vågar dock ifrågasätta, om icke lappskolans samtliga åbyggnader lämpligen kunde överlätas på Gällivare kyrkliga missionsförening, eller, vilket torde vara riktigast, åt en inom denna förening bildad församlingshusstiftelse. Uthusen kunde sedermera av föreningen dels disponeras som vedbod m. m. för församlingshusets räkning och dels i den mån, de visade sig obehövliga, försäljas.

Då det gamla skolhuset härigenom skulle bevaras på dess historiska plats och därjämte komma att tjäna ett ändamål, som synnerligen väl harmonierar med husets ursprungliga uppgift, vågar pastorsämbetet vördsamt hemställa, att skolhusbyggnaden överlämnas åt sagda förening eller stiftelse, helst utan ersättning men i varje fall till ett så billigt pris som möjligt, exempelvis 1,000 kronor, samt att övriga åbyggnader utom brunnen, vilken ingår i tomtpriset, jämväl försäljas till sagda förening enligt föreslaget pris av 800 kronor.

Domkapitlet i Luleå anförde i utlåtande den 14 november 1928 bland annat följande:

Domkapitlet ansluter sig till vad länsstyrelsen föreslagit beträffande inägolotterna Yb och Yc samt utägojorden och skogsmarken, men anser sig beträffande inägolotten Ya jämte därå uppförda åbyggnader böra framställa ett avvikande förslag.

Då lappscolbordet i bortåt 200 år varit upplåtet till fromma för nomadlapparna, vore önskvärt, att det åtminstone till någon del och i någon form även i fortsättningen finge tjäna samma ändamål.

I sådant avseende vill domkapitlet peka på ett utnyttjande av åbyggnaderna, som skulle bliva till stort gagn för lapparna.

Vid kyrkhelger och tingstillfällen m. m. pläga de ganska talrikt komma tillsammans i kyrkbyn. Vid sådana tillfällen möter det ofta stora svårigheter med deras inkvartering, då de i Gällivare numera icke själva äga några kyrkhärbärgen. De måste tränga in sig var de kunna, och det händer därvid, att de ibland kunna komma under ganska tvivelaktigt inflytande.

Det vore därför önskvärt, att det på kyrkplatsen funnes ett rymligt lapphärbärke, där lapparna kunde inkvarteras och där de hade ett gemensamt hem under sina kyrko- och marknadsbesök eller närhelst de besökte platsen.

På Arjeplogs kyrkoplats finnes ett sådant gemensamt lapphärbärke, och detta är av lapparna mycket högt uppskattat.

Gällivare lappscolbords åbyggnader skulle lämpa sig synnerligen väl för det nu angivna ändamålet, och de ligga på en plats, där lapparna av ålder varit vana att samlas för att besöka sina barn.

Utväg finnes nu att kunna bevara den gamla lappfolkskolan som ett hem för lapparna.

Undertecknad biskop erbjuder sig att tillhandahålla medel för inköp av åbyggnaderna till det uppskattade värdet 4,000 kronor, under förutsättning, att de ej behöva flyttas. Någon garanti för att så ej sker torde emellertid ej förefinnas, om tomten försäljes till församlingen, vilken icke heller torde befatta sig med att anordna något lapphärbärke.

Det vore därför önskvärt, att även den mark, varå åbyggnaderna stå, finge förvärfvas för det ifrågasatta lapphärbärgen. Biskopen förbinder sig i sådant syfte att tillhandahålla även det belopp, som beräknats böra betalas för inägolotten Ya eller 1,200 kronor.

De medel, som härför stå till buds äro sådana, som ställts till biskopens förfogande i samband med inrättande och drivande av vissa lapska ålderdomshem, men som icke åtgått för detta ändamål, sedan ny lagstiftning införts rörande den lapska fattigvården. Dessa kvarvarande medel böra komma till användning för lapparnas räkning, och en av de större donatorerna har förklarat, att just inrättande av lapphärbärgen synes vara ett ändamål, som bör komma i betraktande vid medlens användning.

För att få ett rättssubjekt, som i händelse lappscolans åbyggnader med tomtområde finge förvärfvas för detta ändamål övertager äganderätten till egendomen samt ansvarar för dess underhåll och behöriga användning, synes lämpligast en stiftelse böra bildas. I denna bör stiftets biskop vara självskrivnen ordförande.

Intill dess denna stiftelse är bildad och vederbörligen fastställd, torde vården av fastigheten kunna ombesörjas av domkapitlet.

Skulle Kungl. Maj:t finna gott bifalla det förslag domkapitlet sålunda framställt, skulle även det ändamål pastorsämbetet i Gällivare förordnat kunna

i det väsentliga tillgodoses, då hinder icke torde möta att, under de tider lapparna icke toge härbärgets i anspråk för egen del, använda detsamma som församlingshus för kyrkligt bruk.

Genom det här framställda förslaget synes icke heller Gällivare församlings rätt trädas för nära, enär församlingen icke synes vara synnerligen angelägen om ifrågavarande markförvärv utan jämlikt kyrkostämmobeslut den 28 oktober 1928 endast under förutsättning, att »erbjudande därom gjordes», förbundit sig att inköpa området för 1,200 kronor.

Med återopande av vad sålunda anförts får domkapitlet hemställa, det tacktes Kungl. Maj:t, med bifall i övrigt till det förslag, länsstyrelsen i Luleå framställt ifråga om disposition av lappskolbordet i Gällivare, beträffande åbyggnaderna och den inägolott, varpå de äro belägna, medgiva, att denna del av lappskolbordet får genom domkapitlet förvärfvas för en sammanlagd köpeskilling av 5,200 kronor för att användas till härbärke för församlingens nomadlappar, då de besöka kyrkplatsen.

Härefter anförde *nomadskolinpektören* i yttrande den 10 juni 1927 huvudsakligen följande:

De värderingar av lappskolbordet, som ägt rum dels år 1917, dels år 1928 hava givit det resultat, att medan skogsskiftet vid 1928 års värdering åsatts ett värde, vilket med 3,500 kronor överstiger motsvarande siffra från 1917 års värdering, har värdet å den övriga marken genomgående sänkts vid 1928 års uppskattning, beträffande litt. Ya, Yb och Yc med tillsammans 3,000 kronor, och beträffande de tre tomtområdena med 20 resp. 10 öre för kvadratmeter. Detta förhållande kan jag icke undgå att finna synnerligen märkligt. Ett av de mest vägande skälen för anordnande av ny värdering å lappskolbordet var den omständigheten, att tomtpriserna i Gällivare tack vare den ökade bebyggelsen kunde antagas hava stigit, och att därför den invid Gällivare stadsområde belägna delen av lappskolbordet nu kunde förmodas hava större värde än tidigare. Man hade därför anledning antaga att uppskattningen framför allt av de delar av skolbordet, i vilka inägojord av nämnda karaktär inginge, nämligen litt. Ya, Yb och Yc ävensom de tre tomtområdena, nu skulle visa högre värderingssiffror än tidigare. Så är emellertid icke fallet, utan värdet å denna mark har i stället nedsatts med en synnerligen stor procent.

Det vill således framstå såsom sannolikt, att värderingsmännen icke tagit hänsyn till det tomtvärde, som vissa delar av skolbordet kunde besitta, utan värderat detsamma uteslutande såsom jordbrukslägenhet. Såsom sådan synes den även det sista året hava blivit taxerad, i det taxeringsvärdet, vilket närmast förut varit 30,300 kronor, nu sänkts så osedvanligt kraftigt som till 18,800 kronor.

I den ovan framlagda uppfattningen om arten av 1928 års värdering bestrykes man därav, att Gällivare municipalfullmäktige i skrivelse den 29 augusti 1928 allenast för inägojorden till litt. Yb och Yc förklarat sig villiga betala 3,000 kronor eller lika stort belopp som det, vartill värderingsmännen uppskattat dessa littera inklusive såväl in- som utägojord. Påfallande är även att länsstyrelsen i Luleå ansett sig kunna utgå ifrån, att man för allenast inägojorden till litt. Ya bör kunna betinga sig en köpesumma av 1,200 kronor, medan värderingsmännen åsatt litt. Ya i dess helhet ett värde av endast 1,000 kronor. Detta pris av 1,200 kronor har Gällivare församling enligt beslut den 28 oktober 1928 § 9 även förklarat sig villig betala.

Icke heller synas värderingsmännen vid prissättningen av utägojorden hava tagit hänsyn till hemmanets ekonomiskt ovanligt fördelaktiga läge invid ett stort tätbebyggt samhälle.

Det synes mig sålunda starkt kunna ifrågasättas, huruvida de av värderingsmännen lämnade ekonomiska uppgifterna äro av den pålitlighet, att de skäligen böra läggas till grund för statens försäljningsåtgärder beträffande lappskolbordet. De saluvärden, som av länsstyrelsen föreslagits beträffande inägojorden, hava icke heller framgått ur någon speciell värdering, utan grunda sig allenast på av viss spekulant avgivet anbud. En pålitligare utgångspunkt för försäljningar såväl av inägojorden till litt. Ya, Yb och Yc som av marken till de tre tomterna vore sannolikt det för Gällivare samhälle gällande tomtpriiset, om vilket nöjaktigt kändedom torde kunna inhämtas hos vederbörande landsfiskal.

Under reservation, i anslutning till vad ovan anförts, för den ekonomiska sidan av frågan, får jag vidare anförä följande.

Undertecknad ansluter sig till det av länsstyrelsen i skrivelse den 2 oktober 1928 framförda förslaget angående dispositionen av lappskolbordet, dock med den modifikation, att jag enligt domkapitlets i Luleå förslag den 14 november 1928 förordar, att inägojorden till litt. Ya, ävensom skolbordets åbyggnader, må förvärvas av domkapitlet för att användas till härbärke för Gällivare församlings nomadlappar, då de besöka kyrkplatsen. Det av domkapitlet föreslagna ändamålet synes mig avgjort böra före alla andra intressen tillgodoses. Ävenså anser jag mig böra ifrågasätta, huruvida icke utägojorden till litt. Ya, Yb och Yc kan tänkas inbringa högre köpeskilling, om den försäljes i ett flertal smärre lotter, lämpliga som odlingslägenheter för arbetare och hantverkare i Gällivare eller liknande, i stället för att säljas i ett utbud. Fara föreligger även att, om blott ett utbud göres, inrop kan ske i spekulationssyfte, med blivande styckning på privat väg som mål. Enligt såväl överlantmätarens utlåtande som 1928 års värderingsmäns uttalande finnas goda odlingsmöjligheter å de utägor av skolbordet, som äro belägna i närheten av kyrkbyn. Till diskussion torde även böra upptagas spörsmålet, huruvida samtliga ströängar under hemmanet borde i numera fastställd ordning hembjudas staten. Möjligen kan på så sätt högre pris erhållas än genom ett inrop på auktion.

Skolöverstyrelsen anförde i utlåtande den 15 december 1928 bland annat följande:

Överstyrelsen kan, i likhet med nomadskolinpektören, ej undgå att finna resultatet av den nu företagna värderingen anmärkningsvärt. Medan skogskiftet höjts i värde med 43 procent, har den övriga invid eller i närheten av Gällivare samhälle liggande jorden — av vilken åtminstone inägojorden till de föreslagna lotterna Ya, Yb och Yc, samt det område, som är föreslaget att avyttras till Gällivare kommun för utvidgning av sjukhustomten, och de tomtområden, som föreslagits skola försäljas till barnmorskan Anna Häggqvist och folkskolläraren V. Engelmärk, måste anses äga rätt höga tomtvärden på grund av lämplighet för bebyggande — sänkts med högst 50 procent och lägst 28 procent. Såsom av nomadskolinpektören ifrågasatts, synes det därför vara erforderligt att åtminstone låta särskilt värdera ovannämnda områden med utgångspunkt från tomtprisen i närbelägna delar av Gällivare samhälle.

Vad därefter angår själva dispositionen av lappskolbordets olika delar, får överstyrelsen fortfarande tillstyrka försäljningen av ovanberörda tomter

till Gällivare kommun för utvidgning av sjukstuguområdet, till Anna Häggqvist och Engelmark, dock ej för lägre belopp än som angavs i det förra förslaget eller 50 öre pr kvm. för de två förstnämnda tomterna och 35 öre för den sistnämnda.

Beträffande försäljningen av lappscolbordets byggnader jämte erforderlig tomt till domkapitlet i Luleå att användas till kyrkohärbärke åt Gällivarelapparna har överstyrelsen ej något att erinra däremot, i all synnerhet som dessa byggnader därigenom komma ifrågavarande nomadbefolkning till gagn.

Vad angå de områden, som i dispositionsförslaget benämnas inågor till lotterna Yb och Yc, vill överstyrelsen ej motsätta sig deras försäljning till Gällivare municipalsamhälle, under förutsättning att municipalsamhället är villigt erlægga det belopp — utöver erbjudna 3,000 kronor — som kan framkomma vid ny värdering, verkställd med hänsynstagande till tomtvärdena i angränsande delar av Gällivare samhälle.

Även nu får överstyrelsen förklara sig ej hava något att erinra emot försäljningen av utågojorden till skiftena Ya, Yb, och Yc, men får överstyrelsen såsom sin mening framhålla, att försäljningen på grund av ägornas belägenhet synes böra ske i åtminstone tre utbud. Härigenom torde ett större antal spekulanter framträda, varigenom högre försäljningspris bör kunna erhållas.

Skogsskiftets försäljning till domänverket får överstyrelsen liksom tidigare tillstyrka.

Till sist får överstyrelsen förklara sig vidhålla sitt förslag om fondering av inflytande försäljningsmedel att användas till anskaffande och underhåll av byggnader för nomadskolväsendet.

Kammarkollegiet anförde i utlåtande den 5 februari 1929:

Beträffande först sättet för lappscolbordets försäljning, så finner kollegiet den av domkapitlet föreslagna användningen av gårdsskiftet av lotten litt. Ya vara synnerligen lämplig. Kollegiet anser sig också böra förorda en försäljning av gårdsskiftena av lotterna litt. Yb och Yc till Gällivare municipalsamhälle. Mot de av domkapitlet och municipalsamhället bjudna köpeskillingarna har kollegiet intet att erinra.

Kollegiet tillstyrker likaså försäljning till Gällivare kommun, Anna Häggqvist och Valter Engelmark av de områden, som av dem innehavas. Mot de vid 1928 års värdering dessa områden åsatta värdena har kollegiet intet att anmärka.

I likhet med länsstyrelsen anser kollegiet, att återstående delar av lotterna litt. Ya, Yb och Yc böra försälas i ett utbud. Det är emellertid ovisst, huruvida icke jorddelningslagens bestämmelser medföra, att ytterligare skogsmark måste läggas till försäljningslotten för att möjliggöra dess avstyckning från lappscolbordet. På grund härav synes försäljning icke böra äga rum, förrän försäljningslotten blivit i laga ordning avstyckad och dess omfattning alltså slutgiltigt bestämd.

Försäljningen av lotten torde böra ske å offentlig auktion. Då de båda under ärendets handläggning förrättade värderingarna icke lämna fullständig utredning angående lottens värde, föreslår kollegiet, till undvikande av ytterligare värdering med därav följande uppskov, att vid auktionen avgivna köpeanbud skola underställas Kungl. Maj:ts prövning.

I fråga om inflytande köpeskillingsmedels disposition ansluter sig kolle-

giet till vad statskontoret anfört i sitt utlåtande angående lappskolbordet i Arjeplogs socken. Då kollegiet sålunda avstyrker medlens fondering, anser kollegiet, att det icke finnes någon anledning att låta domänverket utgiva ersättning för den del av lappskolbordet, som skulle ställas under detta verks förvaltning.

Köpeskillingsmedlen synas emellertid böra tagas i anspråk för gäldandet av odlingsersättning till kronojägaren P. O. Andersson samt för täckande av förskjuten värderingskostnad.

I utlåtande den 20 februari 1929 anförde vidare *domänstyrelsen*:

Då av kammarkollegiets utlåtande den 5 februari 1929 framgår, att lappskolbordet ifråga är en staten tillhörig fastighet, får domänstyrelsen, med frånträdande av sin i utlåtande den 7 mars 1928 intagna ståndpunkt beträffande erläggande av likvid för det skogsskifte av fastigheten, som föreslagits skola överlåtas till domänfonden, meddela, att styrelsen intet har att erinra mot att övertaga sagda skogsskifte utan erläggande av vederlag.

Vidare anförde *statskontoret* i utlåtande den 19 juni 1929 bland annat följande:

Beträffande dispositionen av lappskolbordet tillstyrker statskontoret länsstyrelsens förslag med den ändring därutinnan, som domkapitlet förordat. Därest, såsom kammarkollegiet föreslagit, vid auktion å lotterna Ya, Yb och Ye avgivna anbud underställas Kungl. Maj:ts prövning, torde det vara obehövt att verkställa ytterligare värdering. Varken mot det uppskattade värdet av skogsmarken eller de lotter, som skulle försäljas till Gällivare municipalsamhälle och domkapitlet i Luleå har nämligen framställts någon anmärkning, och övriga lotter, eller litt. b, c och d, omfatta tillhoppa endast 59.7 ar.

I fråga om sättet för användningen av inflytande försäljningsmedel hänvisade statskontoret i förut i ärendet avgivet utlåtande till sitt utlåtande den 17 februari 1928 angående disposition av lappskolbordet och byskolbyggnaderna i Arjeplog i vilket utlåtande ämbetsverket förordat, att i då föreliggande fall samtliga försäljningsmedel tillfördes förslagsanslaget: Lappmarks ecklesiastikverk, folkbildningsändamål. Statskontoret ansåg det befogat, att nämnda anslag finge enligt Kungl. Maj:ts bestämmande *i motsvarande grad*, som försäljningsmedel inflöte, anlitas för bestridande av utgifter för markinköp samt nybyggnads- eller ändringsarbeten för tillgodoseende av nomadskolväsendets lokalbehov. Sedermera har Kungl. Maj:t den 20 april 1928 medgivit, att till lappfolkskolhuset i Arjeplog hörande ladugårdsbyggnad finge genom domkapitlets i Luleå försorg försäljas för visst angivet minimibelopp, och Kungl. Maj:t föreskrev tillika, att de genom försäljningen inflytande medlen skulle inlevereras till länsstyrelsen i Luleå för att tillgodoföras ovanberörda förslagsanslag. Därest nu domänverket icke skulle erlagga ersättning för det område, verket skulle övertaga, komme i motsvarande grad mindre medel stå till Kungl. Maj:ts disposition för ovan angivna ändamål. På grund härav och då nomadskolväsendet utgör en helt annan gren av statsförvaltningen än den domänverket representerar, anser sig statskontoret böra vidhålla sitt uttalande, att domänverket bör utgiva ersättning för det område verket övertagit.

Slutligen har komministern J. Grapenson å Gällivare kyrkliga missionsföre-

nings vägnar hemställt, att den till särskild försäljningsenhet föreslagna gårds-
tomten jämte därå nu befintliga åbyggnader av lappscolbordet nr 24 om
7/32 mantal i Gällivare kyrkoby måtte till föreningen för användning till
församlingshus överlätas och försäljas till det pris, Kungl. Maj:t med led-
ning av den värdeuppskattning å nämnda fastighet, som länsstyrelsen i
Luleå år 1928 verkställt, behagar fastställa.

När år 1913 förslag framlades för riksdagen angående omorganisation av
nomadskolväsendet, var en av förutsättningarna härför, att de dittillsvarande
lappfolkskolorna skulle — i den mån lärartjänsterna där bleve lediga —
indragas och den till skolorna i Arjeplog, Gällivare och Juckasjärvi hörande
boställsjorden, de s. k. lappscolborden, försäljas, varvid inflytande medel
skulle disponeras för den nya skolordningens genomförande. Departement-
schefen.

Såsom närmare framgår av dels punkt 196 av 1929 års åttonde huvud-
titel, dels ock riksdagens skrivelse den 26 april 1929, nr 8 A, punkt 187,
har riksdagen numera i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag medgivit, att
den till lappscolbordet i Arjeplog hörande marken må disponeras på i ovan-
berörda punkt 196 angivet sätt samt härigenom inflytande medel tillgodo-
föras förslagsanslaget till lappmarks ecklesiastikverk, folkbildningsändamål.

Efter långa och tidsödande utredningar föreligger nu till Kungl. Maj:ts
prövning frågan om dispositionen av lappscolbordet i Gällivare. Tidsut-
dräkten har vållats dels genom de nytillkommande önskemål om markupp-
låtelse, som under ärendets behandling från åtskilliga håll framförts, dels
på grund av de olika och från flera håll kritiserade resultat, som de före-
tagna värderingarna av lappscolbordet givit.

I enlighet med de av mig nyss återgivna förutsättningarna för den år
1913 företagna omorganisationen av nomadskolväsendet finner jag mig böra
förorda, att åtgärder nu vidtagas för försäljning av lappscolbordet i Gälli-
vare. För denna försäljning ävensom beträffande dispositionen av inflytande
försäljningsmedel finner jag det emellertid vara nödigt att inhämta riksdag-
ens medgivande.

Jag anser mig nu först böra till prövning upptaga frågan om lappscol-
bordets försäljning.

I likhet med kammarkollegiet finner jag då den av domkapitlet i Luleå
föreslagna användningen av gårdsskiftet av lotten litt. Ya — till kyrkohär-
bärge åt Gällivarelapparna — vara synnerligen lämplig och vill för min del
förorda densamma. Mot den för mark och åbyggnader erbjudna köpe-
skillingen, 5,200 kronor, har jag icke funnit något att erinra.

Jag anser mig vidare böra förorda dels en försäljning av gårdsskiftena
av lotterna litt. Yb och Yc till Gällivare municipalsamhälle, dels ock för-
säljning till Gällivare kommun, Anna Häggqvist och Valter Engelmärk av
de områden, de önska inköpa. Då emellertid, såsom skolöverstyrelsen fram-
hållit, nämnda tomtområden måste anses äga rätt höga tomtvärden på grund
av lämplighet för bebyggande, finner jag det vara erforderligt att före för-

säljningen låta särskilt värdera dessa områden med utgångspunkt från tomtprisen i närbelägna delar av Gällivare samhälle. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att framdeles meddela de närmare föreskrifter, som med anledning härav kunna bli erforderliga.

De övriga på Kungl. Maj:ts prövning beroende framställningarna om förvärvande av mark från lappscolbordet — från kronojägaren P. O. Andersson, arrendatorn F. O. Johansson-Aili och f. d. gruvarbetaren K. Johansson-Väliivaara — torde på de skäl, som av myndigheterna anförts, ej böra föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

I fråga om försäljningen av återstående delar av lotterna Ya, Yb och Yc hava länsstyrelsen och kammarkollegiet ansett, att desamma böra försäljas i ett utbud, sedan försäljningslotten blivit i laga ordning avstyckad och dess omfattning slutgiltigt bestämd. Försäljningen av denna lott skulle ske på offentlig auktion. Då de båda under ärendets handläggning förrättade värderingarna icke lämnade fullständig utredning angående lottens värde, har kammarkollegiet föreslagit, att vid auktionen avgivna köpeanbud skola underställas Kungl. Maj:ts prövning. Skolöverstyrelsen åter har såsom sin mening framhållit, att försäljningen på grund av ägornas belägenhet syntes böra ske i åtminstone tre utbud. Härigenom torde, anser överstyrelsen, ett större antal spekulanter framträda, varigenom högre försäljningspris borde kunna erhållas. Det synes mig icke nödvändigt att nu träffa annat avgörande härvidlag, än att försäljningen skall ske å offentlig auktion; och torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att framdeles meddela närmare bestämmelser om sättet för försäljningen, varvid givetvis hänsyn bör tagas till samtliga på frågan inverkan, då föreliggande omständigheter.

Vad slutligen skogsskiftet beträffar finner jag mig böra förorda, att desamma överföres till domänstyrelsen. I likhet med skolöverstyrelsen och statskontoret finner jag mig, i överensstämmelse med vad som beträffande lappscolbordet i Arjeplog bestämdes vid 1929 års riksdag, böra tillstyrka, att domänverket skall utgiva ersättning för det område, verket kommer att övertaga. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att framdeles, efter verkställd utredning, fastställa storleken av detta ersättningsbelopp.

I likhet med vad av riksdagen beslutats i fråga om lappscolbordet i Arjeplog finner jag mig böra förorda, att samtliga försäljningsmedel tillgodoföras förslagsanslaget till lappmarks ekklesiastikverk, folkbildningsändamål. Från detta anslag böra å andra sidan bestridas dels samtliga de med lappscolbordets värdering och försäljning förenade kostnader, som kommit eller komma att påvåla statsverket, dels ock den odlingsersättning å 40 kronor, som ansetts böra tillerkännas kronojägaren P. O. Andersson.

Sedan försäljningsfrågan blivit slutligen avgjord, torde, såsom kammarkollegiet hemställt, handlingarna i ärendet få överlämnas till kollegiet för utredning rörande möjligheten av avveckling av avgäld för mark, som från lappscolbordet upplåtits för järnvägsändamål.

I anslutning till vad sålunda anförts, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att medgiva,

att lappskolbordet i Gällivare måtte få disponeras i huvudsaklig överensstämmelse med vad jag i det föregående angivit samt att härigenom inflytande medel må tillgodoföras förslagsanslaget till lappmarks eckesiastikverk, folkbildningsändamål.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten lämna bifall samt förordnar, att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Em. G:son Bergman.
